

Arnika – program Toxické látky a odpady, Chlumova 17, 130 00 Praha 3, tel./fax: 222 781 471, arnika@arnika.org, www.arnika.org
RNDr. Jindřich Petrlík, předseda Arniky a vedoucí programu, tel.: 603 582 984, jindrich.petrlik@arnika.org
Ing. Milan Havel, zpracovatel žebříčků, tel.: 731 256 691, milan.havel@arnika.org
Tiskový mluvčí Arniky Vratislav Vozník, tel.: 606 727 942, vratislav.voznik@arnika.org

Tabulky s žebříčky největších znečišťovatelů podle IRZ pro Olomoucký kraj - hlášení za rok 2013

V kolonce „Trend“ je vždy označeno, zda příslušná provozovna v porovnání s rokem 2012 úniky či přenosy škodlivých látek zvýšila či snížila. Pomlčka je u firem, které minulý rok neohlašovaly, rovnítko znamená přibližně stejný údaj jako v loňském roce.

1. [Rakovinotvorné, pravděpodobně či potenciálně rakovinotvorné látky](#)
2. [Rakovinotvorné látky](#)
3. [Reprotoxické látky \(bez oxidu uhelnatého\)](#)
4. [Oxid uhelnatý](#)
5. [Endokrinní látky](#)
6. [Skleníkové plyny](#)
7. [Plyny způsobující kyselé srážky](#)
8. [Látky poškozující ozónovou vrstvu](#)
9. [Látky nebezpečné pro vodní organismy](#)
10. [Perzistentní organické látky \(POPs\)](#)
11. [Rtuť a její sloučeniny](#)
12. [Rtuť a její sloučeniny \(v emisích a odpadech\)](#)
13. [Styren](#)
14. [Dioxiny](#)

Tabulka 1 – rakovinotvorné, pravděpodobně či potenciálně rakovinotvorné látky

Pořadí provozoven podle množství látek či jejich sloučenin klasifikovaných Mezinárodní agenturou pro výzkum rakoviny (IARC) jako **karcinogenní (1), pravděpodobně (2A) a možná (2B) karcinogenní pro člověka** obsažených v celkových únicích do **ovzduší, vody a půdy** podle dat zveřejněných v Integrovaném registru znečišťování za rok 2013 (www.irz.cz). Do **skupiny 1** náležejí tyto chemické látky nebo jejich sloučeniny ohlašované do IRZ: **arsen, azbest, benzen, ethylenoxid, formaldehyd, chrom, kadmium, polychlorované bifenyly (PCB) a vinylchlorid**. Do **skupin 2A a 2B** náležejí tyto chemické látky nebo jejich sloučeniny hlášené do IRZ: **1,2,3,4,5,6-hexachlorcyklohexan (HCH), 1,2-dichlorethan (DCE), di-(2-ethyl hexyl) ftalát (DEHP), dichlordifenyltrichlorethan (DDT), dichlormethan (DCM), ethylbenzen, heptachlor, hexachlorbenzen (HCB), chloralkany (C10-13), chlordan, chlordecon, lindan, mirex, naftalen, nikl, olovo, rtuť, styren, tetrachlorethylen, tetrachlormethan (TCM), toxafen, trichlorethylen a trichlormethan**.

Poř.	Organizace/firma	Provozovna	Lokalita	Množství látek v kg	Trend
1.	A.A.R. plast s.r.o.	01 PROVOZ KRCHLEBY	Krchleby	1963,0	↓
2.	VÍT SPÁČIL - prádelny a čistírny, spol. s r.o.	VÍT SPÁČIL - prádelny a čistírny s.r.o. - Prostějov	Prostějov	1714,0	↓
3.	B M H spol. s r.o.	B M H spol. s r.o. provoz Mohelnice	Mohelnice	1256,0	-
4.	KOMPOZITY MICHALÍK s.r.o.	Bernartice 354	Bernartice	770,0	↑
5.	M.L.S. Holic, spol. s r. o.	M.L.S. Holic, spol. s r.o. - Sladkovského	Olomouc	533,0	↓
6.	Siemens, s.r.o.	závod Mohelnice	Mohelnice	105,3	↓
7.	DIAMO, státní podnik	DIAMO, s. p., o. z. GEAM Dolní Rožínka - středisko RD Jeseník	Zlaté Hory	46,7	↓
8.	Cement Hranice, akciová společnost	Cement Hranice, akciová společnost	Hranice	14,2	↑
9.	MEGAWASTE-EKOTERM, s.r.o.	MEGAWASTE-EKOTERM, s.r.o.	Prostějov	2,2	↓

Tabulka 2 – rakovinotvorné látky

Pořadí provozoven podle množství látek či jejich sloučenin klasifikovaných Mezinárodní agenturou pro výzkum rakoviny (IARC) jako **karcinogenní (1)** obsažených v celkových únicích **do ovzduší, vody a půdy** podle dat zveřejněných v Integrovaném registru znečišťování za rok 2013 (www.irz.cz). Do skupiny 1 náleží následující chemické látky anebo jejich sloučeniny ohlašované do IRZ: **arsen, azbest, benzen, ethylenoxid, formaldehyd, chrom, kadmium, polychlorované bifenyly (PCB) a vinylchlorid.**

Poř.	Organizace/firma	Provozovna	Lokalita	Množství látek v kg	Trend
1.	MEGAWASTE-EKOTERM, s.r.o.	MEGAWASTE-EKOTERM, s.r.o.	Prostějov	0,3	=

Tabulka 3 – reprotoxické látky (bez oxidu uhelnatého)

Průmyslové provozy, které v roce 2013 vypustily nejvíce **reprotoxických** látek (poškozujících rozmnožování), **kromě oxidu uhelnatého**. Zařazení látek mezi **reprotoxické** vychází z hodnocení EPA státu Kalifornie¹ a z profilů látek uvedených na internetových stránkách Integrovaného registru znečišťování. Mezi reprotoxické jsme na základě zmíněných dokumentů zařadili následující látky: **1,2,3,4,5,6-hexachlorcyklohexan (HCH), arsen, benzen, benzo(g,h,i)perylen, dichlordifenyltrichlor-ethan (DDT), di-(2-ethyl hexyl) ftalát (DEHP), diuron, ethylenoxid, fluoranthen, hexachlorbenzen (HCB), chlordacon, chrom, kadmium, mirex, nonylfenol a nonylfenoletoxy láty, organické sloučeniny cínu, oxid uhelnatý, pentachlorbenzen, polycyklické aromatické uhlovodíky (PAU), polychlorované bifenyly (PCB), polychlorované dioxiny + furany (PCDD/F), rtuť, simazin, toluen, toxafen, tributylcín a jeho sloučeniny, trifenylicín a sloučeniny a xyleny.**

¹ State of California EPA - Office of Environmental Health Hazard Assessment 2006: Safe Drinking Water and Toxic Enforcement Act of 1986 - Chemicals Known to the State to Cause Cancer or Reproductive Toxicity, 29.IX.06. Proposition 65. Available at: http://www.oehha.ca.gov/prop65/prop65_list/Newlist.html#list

Poř.	Organizace/firma	Provozovna	Lokalita	Množství látek v kg	Trend
1.	Cement Hranice, akciová společnost	Cement Hranice, akciová společnost	Hranice	14,2	↑
2.	Vodovody a kanalizace Přerov, a.s.	ČOV Hranice	Hranice	1,3	↑
3.	MEGAWASTE-EKOTERM, s.r.o.	MEGAWASTE-EKOTERM, s.r.o.	Prostějov	0,6	=

Tabulka 4 – oxid uhelnatý

Průmyslové provozy, které v roce 2013 vypustily nejvíce reprotoxického **oxidu uhelnatého**.

Poř.	Organizace/firma	Provozovna	Lokalita	Množství látek v kg	Trend
1.	Cement Hranice, akciová společnost	Cement Hranice, akciová společnost	Hranice	1472312	↓

Tabulka 5 – Endokrinní látky

Pořadí provozoven podle množství látek či jejich sloučenin klasifikovaných jako **endokrinní** obsažených v celkových únicích **do ovzduší, vody a půdy** podle dat zveřejněných v IRZ za rok 2013 (www.irz.cz). Zařazení látek mezi endokrinní vychází z klasifikace látek v EU a USA. Do skupiny endokrinních látek patří tyto chemické látky nebo jejich sloučeniny ohlašované do IRZ: **atrazin, chloralkany (C10-13), di-(2-ethyl hexyl) ftalát (DEHP), polychlorované bifenyly (PCB), polychlorované dioxiny + furany (PCDD/F), tetrachlorethylen (PER), trichlorbenzeny, styren.**

Poř.	Organizace/firma	Provozovna	Lokalita	Množství látek v kg	Trend
1.	A.A.R. plast s.r.o.	01 PROVOZ KRCHLEBY	Krchleby	1963	↓
2.	VÍT SPÁČIL - prádely a čistírny, spol. s r.o.	VÍT SPÁČIL - prádely a čistírny s.r.o. - Prostějov	Prostějov	1714	↓
3.	B M H spol. s r.o.	B M H spol. s r.o. provoz Mohelnice	Mohelnice	1256	-
4.	KOMPOZITY MICHALÍK s.r.o.	Bernartice 354	Bernartice	770	↑
5.	M.L.S. Holic, spol. s r. o.	M.L.S. Holic, spol. s r. o. - Sladkovského	Olomouc	533	↓
6.	Siemens, s.r.o.	závod Mohelnice	Mohelnice	105	↓

Tabulka 6 – skleníkové plyny

Pořadí provozoven podle množství **skleníkových plynů (oxid uhličitý, oxid dusný, metan)** v přepočtu na jejich potenciál přispívat ke skleníkovému efektu v celkových únicích **do ovzduší** podle dat zveřejněných v IRZ za rok 2013 (www.irz.cz). Údaje jsou v tunách. Umístění na prvních místech ovlivňují jen emise oxidu uhličitého.

Poř.	Organizace/firma	Provozovna	Lokalita	Množství látek v t	Trend
1.	Cement Hranice, akciová společnost	Cement Hranice, akciová společnost	Hranice	455947	↓
2.	Dalkia Česká republika, a.s.	Teplárna Přerov	Přerov	385664	↓
3.	Dalkia Česká republika, a.s.	Teplárna Olomouc	Olomouc	350792	=
4.	VÁPENKA VITOŠOV s.r.o.	VÁPENKA VITOŠOV s.r.o.	Zábřeh	296437	↑
5.	Technické služby města Přerova, s.r.o.	Provozovna IRZ 01 - skládka	Přerov	3623	↓

Tabulka 7 – plyny způsobující kyselé srážky

Tyto průmyslové provozovny vypustily v roce 2013 nejvíce **plynů způsobujících kyselé srážky (amoniaku, oxidů dusíku, oxidů síry, fluorovodíku a chlorovodíku)**:

Poř.	Organizace/firma	Provozovna	Lokalita	Množství látek v kg	Trend
1.	Dalkia Česká republika, a.s.	Teplárna Přerov	Přerov	2188940	↑
2.	Dalkia Česká republika, a.s.	Teplárna Olomouc	Olomouc	1051288	↓
3.	Cement Hranice, akciová společnost	Cement Hranice, akciová společnost	Hranice	634517	↓
4.	PRECHEZA a.s.	PRECHEZA a.s.	Přerov	317827	↓
5.	Cukrovar Vrbátky a.s.	Cukrovar Vrbátky a.s.	Vrbátky	263478	↑
6.	Litovelská cukrovarna, a.s.	Litovelská cukrovarna, a.s.	Litovel	166633	=
7.	Tereos TTD, a.s.	Tereos TTD, a.s. Závod lihovar Kojetín	Kojetín	133246	↓
8.	VEPASPOL Olomouc, a.s.	Hospodářství Dlouhá Loučka	Dlouhá Loučka	30968	↓
9.	TAGROS a.s.	TAGROS - Troubelice	Troubelice	28923	↑
10.	VEPASPOL Olomouc, a.s.	Hospodářství Paseka	Paseka	25155	↓

Tabulka 8 – látky poškozující ozónovou vrstvu

Pořadí provozoven podle množství látek v přepočtu na jejich potenciál přispívat k poškozování ozónové vrstvy Země v celkových únicích **do ovzduší** podle dat zveřejněných v Integrovaném registru znečišťování za rok 2013 (www.irz.cz). Započteny jsou pouze **hydrochlorofluorohlodivky (HCFC), chlorofluorohlodivky (CFC) a tetrachlormetan (TCM)**. Potenciál poškozování ozónové vrstvy je vztažen k účinkům CFC (tzv. tvrdé freony), jejichž potenciál je 1. Pro HCFC (tzv. měkké freony) používáme koeficient 0,062, pro TCM koeficient 1,1.

Poř.	Organizace/firma	Provozovna	Lokalita	Množství látek v kg	Trend
1.	Telefónica Czech Republic, a.s.	Telefónica Czech Republic, a.s. – PV0011	Prostějov	0,2	-

Tabulka 9 – látky nebezpečné pro vodní organismy

Následující průmyslové provozovny vypustily v roce 2013 do vody nejvíce **látek nebezpečných pro vodní organismy**. Látky byly vybrány podle R-vět. Současně byly vybrány pouze látky, pro které se nahlašují emise do vody. **(1,2,3,4,5,6-hexachlorcyklohexan (HCH), arzen a sloučeniny, atrazin, bromované difenylétery (PBDE), DDT, diuron, endosulfan, endrin, heptachlor, hexachlorbenzen, chloralkany (C10-13), chlordan, chlordecon, chlorfenvinfos, chlorpyrifos, chrom a sloučeniny, isodrin, isoproturon, kadmium a sloučeniny, kyanidy, lindan (γ-HCH), měď a sloučeniny, mirex, naftalen, nikl a sloučeniny, nonylfenol a nonylfenoethoxyláty, olovo a sloučeniny, pentachlorbenzen (PeCB), polycyklické aromatické uhlovlodivky (PAU), polychlorované bifenyly (PCB), rtuť a sloučeniny, simazin, sloučeniny organocínu, toxafen, tributylcín a sloučeniny, trifenylcín a sloučeniny, trifluralin a zinek a sloučeniny).**

Poř.	Organizace/firma	Provozovna	Lokalita	Množství látek v kg	Trend
1.	DIAMO, státní podnik	DIAMO, s. p., o. z. GEAM Dolní Rožínka - středisko RD Jeseník	Zlaté Hory	589,5	↓
2.	MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s.	ČOV Prostějov	Prostějov	228,6	↓
3.	Vodovody a kanalizace Přerov, a.s.	ČOV Hranice	Hranice	1,3	↓

Tabulka 10 – perzistentní organické látky (POPs)

Následující průmyslové provozy v roce 2013 vypustily anebo předaly jinam nejvíce **POPs**, uvedených na **seznamech Stockholmské úmluvy a POPs protokolu ke Konvenci o dálkovém přenosu škodlivin v ovzduší**. Jedná se o **1,2,3,4,5,6-hexachlorcyklohexan (HCH), aldrin, bromované difenylétery (PBDE), DDT, dieldrin, endosulfan, endrin, heptachlor, hexachlorbenzen (HCB), hexachlorbutadien (HCB), chlordan, chlordecon, lindan, mirex, organické sloučeniny cínu, pentachlorbenzen (PeCB), polyaromatické uhlovodíky (PAU), polychlorované bifenyly (PCB) a toxaxen** s výjimkou množství PCB a polybromovaných difenyléterů (PBDE) v odpadech, jež podle našeho odhadu nemusely vzniknout jako vedlejší produkt výroby v provozech. Pro dioxiny byla ještě sestavena zvláštní tabulka.

Poř.	Organizace/firma	Provozovna	Lokalita	Množství látek v kg	Trend
1.	EKONYX s.r.o.	Biodegradační areál Dolní Sukolom	Uničov	3,4	-

Tabulka 11 – rtuť a její sloučeniny

Tyto průmyslové provozy v roce 2013 vypustily v emisích **do ovzduší, vody a půdy** nejvíce **rtuti a jejích sloučenin**:

Poř.	Organizace/firma	Provozovna	Lokalita	Množství látek v kg	Trend
1.	Cement Hranice, akciová společnost	Cement Hranice, akciová společnost	Hranice	14,2	↑
2.	MEGAWASTE-EKOTERM, s.r.o.	MEGAWASTE-EKOTERM, s.r.o.	Prostějov	0,3	↓

Tabulka 12 – rtuť a její sloučeniny (v emisích a odpadech)

Průmyslové provozy, které v roce 2013 vypustily anebo **v odpadech** předaly nejvíce **rtuti a jejích sloučenin**:

Poř.	Organizace/firma	Provozovna	Lokalita	Množství látek v kg	Trend
1.	MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s.	ČOV Olomouc	Olomouc	18,2	↓
2.	Cement Hranice, akciová společnost	Cement Hranice, akciová společnost	Hranice	14,2	↑
3.	Dalkia Česká republika, a.s.	Teplárna Přerov	Přerov	12,6	↓
4.	MORAVSKÁ VODÁRENSKÁ, a.s.	ČOV Prostějov	Prostějov	6,4	↑
5.	Dalkia Česká republika, a.s.	Teplárna Olomouc	Olomouc	6,1	↑
6.	MEGAWASTE-EKOTERM, s.r.o.	MEGAWASTE-EKOTERM, s.r.o.	Prostějov	0,3	↓

Tabulka 13 – styren

Pořadí provozoven podle množství **styrenu** v celkových únicích **do ovzduší**:

Poř.	Organizace/firma	Provozovna	Lokalita	Množství látek v kg	Trend
1.	A.A.R. plast s.r.o.	01 PROVOZ KRCHLEBY	Krchleby	1963	↓
2.	B M H spol. s r.o.	B M H spol. s r.o. provoz Mohelnice	Mohelnice	1256	-
3.	KOMPOZITY MICHALÍK s.r.o.	Bernartice 354	Bernartice	770	↑
4.	M.L.S. Holice, spol. s r. o.	M.L.S. Holice, spol. s r.o. - Sladkovského	Olomouc	533	↓
5.	Siemens, s.r.o.	závod Mohelnice	Mohelnice	105	↓

Tabulka 14 – dioxiny

Tyto průmyslové provozy v roce 2013 vypustily **do ovzduší** nebo předaly **v odpadech a odpadních vodách** nejvíce **dioxinů**:

Poř.	Organizace/firma	Provozovna	Lokalita	Množství látek v gramech TEQ	Trend
1.	MEGAWASTE-EKOTERM, s.r.o.	MEGAWASTE-EKOTERM, s.r.o.	Prostějov	0,012	↑

Integrovaný registr znečišťování (IRZ) provozuje a data do něj sbírá Ministerstvo životního prostředí ČR prostřednictvím České informační agentury životního prostředí CENIA. Lze ho nalézt a vyhledávat v něm na adrese www.irz.cz. Údaje o únicích vybraných chemických látek hlásí do registru samy jednotlivé podniky, protože jim tuto povinnost ukládá zákon. Arnika pak údaje analyzuje a sestavuje z nich přehledné žebříčky znečišťovatelů, které z registru nelze jednoduše vyčíst. Přítomnost v těchto žebříčkách a jejich zveřejňování mnohdy motivují podniky k eliminaci emisí škodlivých látek a k zavedení technologií, jež jsou šetrnější k životnímu prostředí. Přesto se již několikrát objevila snaha omezit IRZ a tak i právo veřejnosti na informace o znečištění životního prostředí. Naposledy v rámci tzv. ekoauditů, kdy ministerstvo průmyslu a obchodu chce snížit množství sledovaných látek i ohlašujících podniků. Více zde: arnika.org/zachovejme-irz

Stránky Arniky věnované IRZ (včetně žebříčků za předchozí roky): arnika.org/registr-znecistovani